Breken

met
Big Tech

© 2026 NRC, Merijn de Waal, Hanneke Chin-A-Fo

Eerste druk november 2026

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

Omslag: Yannick Roger Mortier
Omslagillustratie: Lynne Brouwer
Zetwerk: Wouter Eertink

ISBN 9789083629667 paperback
ISBN 9789083629681 ebook
ISBN 9789083629698 audio

NRC vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Voor de papieren editie van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

nrc› boeken

Breken met Big Tech

Wat jij kunt doen om minder afhankelijk te worden van de techbro's

Merijn de Waal & Hanneke Chin-A-Fo

Inhoudsopgave

PROLOOG 9
Een dag in het Amerikaanse techuniversum

HOOFDSTUK 1 – JIJ EN IK ZIJN BJÖRN 25

HOOFDSTUK 2 – DE VIJANDIGE STATEN VAN AMERIKA 35
Een scenario en wat te doen –
Chinese hackers leggen de Europese economie stil 50

HOOFDSTUK 3 – ROOFRIDDERS OMCIRKELEN HET WITTE HUIS 57
Een scenario en wat te doen –
Marine Le Pen sluit een bondje 70

HOOFDSTUK 4 – TECHLIBERTAIRE KOORTSDROMEN 75
Een scenario en wat te doen –
Wie wil er nou géén datacenter in zijn achtertuin? 89

HOOFDSTUK 5 – DATAKOLONIE EUROPA 93
Een scenario en wat te doen –
De universiteit komt tot stilstand 106

HOOFDSTUK 6 – MONSTERS IN DE KLAS EN OP DE ZAAK 111
Een scenario en wat te doen –
Vliegende Chromebooks 128

HOOFDSTUK 7 – JIJ EN JE TELLIE 131
Een scenario en wat te doen –
De AI Companion is er voor jou 142

HOOFDSTUK 8 – BEZORGDE OUDERS, AFWEZIGE POLITICI 147
Een scenario en wat te doen –
Betalen met streaks 163

HOOFDSTUK 9 – EEN PACT OP HET SCHOOLPLEIN 167
Een scenario en wat te doen –
Rellen om QR-codes 179

HOOFDSTUK 10 – HERKENNING OP HET EERSTE GEZICHT 183
Een scenario en wat te doen –
De verdwenen Snaps 199

HOOFDSTUK 11 – ALL-IN OP AI 203
Een scenario en wat te doen –
De baas komt 'even inchecken' 215

HOOFDSTUK 12 – REVOLUTIONAIREN EN DOEMDENKERS 221
Een scenario en wat te doen –
Schoktherapie voor de mensheid 234

HOOFDSTUK 13 – ELON MUSK, DE ÜBER-BROLIGARCH 239
Een scenario en wat te doen –
De Tesla en het regenboogzebrapad 255

HOOFDSTUK 14 – MET GELIJKE MUNT BETALEN 259
Een scenario en wat te doen –
De geredde kerstinkopen 272

HOOFDSTUK 15 – DE NIEUWE RUIMTERACE 277
Een scenario en wat te doen –
De Britse marine valt stil 289

HOOFDSTUK 16 – EUROPA IS GELUKKIGER 293
Een scenario en wat te doen –
Een omgekeerd Manhattan-project 306

HOOFDSTUK 17 – TIJD OM UIT BED TE STAPPEN 311

VERANTWOORDING EN DANKWOORD 324
BRONNENLIJST PER HOOFDSTUK 326

PROLOOG – EEN DAG IN HET AMERIKAANSE TECHUNIVERSUM

07.15 uur

Je sliep, maar op je telefoon heeft de wereld nooit stilgestaan. De hele nacht zijn er appberichten, pushmeldingen en e-mails binnengekomen. De slaapstand heeft ze voor je stilgehouden totdat om 07.15 uur je wekker gaat. De wekker van je vrouw Marie ging een uur geleden al. Zodra je de iPhone van je nachtkastje pakt, begint een nieuwe dag van je leven in het Amerikaanse techuniversum.

Zoals altijd open je eerst WhatsApp. Je ziet enigszins teleurgesteld dat je kantoorliefde niet meer heeft geantwoord op je 'welterusten' van gisteravond.

07.19 uur

Nog in bed kijk je snel even naar je mailbox. Een vergaarbak van het Outlook-account van je werk, een privé Gmail-adres en een Hotmail-adres dat uit het begin van de eeuw stamt, maar waaraan onder meer je Facebook en iCloud zijn gekoppeld.

Je opent een bericht dat automatisch naar je Gmail is verstuurd via het schoolsysteem Magister. "We nodigen u graag deze week nog uit voor een ingelast ouder-kindgesprek. Het gedrag van uw zoon past in een patroon dat we helaas vaker zien en met u willen bespreken." In de gezinsappgroep deel je een screenshot met drie vraagtekens, maar de puber slaapt nog.

07.52 uur

Aan de ontbijttafel geef je je dochter Cato een aai over haar hoofd en haal je de telefoon van de slaapstand. Nu die is uitgeschakeld, poppen de berichten op als maïskorrels in een popcornmachine. Je leest een kop bij de NOS: "Internationaal Gerechtshof opent zaak tegen Verenigde Staten wegens droneaanval op 'drugsboot'". *NRC*: "EU overweegt opnieuw hoge boete tegen AI-chatbot Grok voor uitkleedfunctie". Nu.nl: "Lancering Europese raket in Frans-Guyana uitgesteld na bezwaren Trump".

08.43 uur

Op station Rijswijk, tien minuten fietsen van je huis, blijkt de trein niet te rijden. Je opent de 9292-app. Die maakt op basis van je locatie een reisadvies: pak de streekbus in plaats van de trein. Staand in het volgepakte gangpad probeer je het nieuws verder te lezen, maar omdat je misselijk wordt van lezen in een rijdende bus, besluit je een luisterboek op te zetten.

09.15 uur

Als de streekbus ongeveer halverwege is begint de dagelijkse ochtendvergadering. Je drukt in Teams op deelnemen, maar je krijgt een foutmelding: "Entry denial by Microsoft Entra ID."

Vreemd. In de tien jaar als advocaat bij dit kantoor heb je zoiets nooit eerder meegemaakt. Via Outlook probeer je de IT-afdeling om hulp te vragen, maar je krijgt een melding dat je bericht niet kan worden verzonden. Er staat een errorcode bij die je niets zegt.

Nu pas valt het je op dat de laatste binnengekomen e-mail een nieuwsbrief is van een paar minuten voor middernacht. Alleen je Gmail laadt nog nieuwe berichten, maar op het bericht van Magister na is dat allemaal reclame.

09.35 uur

Vanochtend was die verplichte AI-cursus, bedenk je nu. Maar ja, nu je het begin hebt gemist kun je net zo goed wegblijven. Uitstekend excuus om een koffietentje vlak bij Den Haag Centraal in te duiken en daar wat te werken. Je bestelt een koffie en pakt het dossier van de zaak waar je aan werkt uit je tas, maar je gedachten dwalen af naar de e-mail van school. Wellicht is je zoon Max inmiddels wakker en kan hij eens uitleggen waar dat over ging.

Max neemt niet op. Heeft hij op dinsdag niet de eerste twee uur vrij? Je opent de Magister-app om het op te zoeken. Ook hier weer een foutmelding: "Om veiligheidsredenen heeft Microsoft de toegang tot uw account opgeschort." Wat een vaag bericht, denk je. Welke veiligheidsredenen dan? Maar ja, meldingen over softwarestoringen zijn wel vaker ondoorgrondelijk. Het zal vast zo meteen allemaal weer werken.

10.00 uur

Je besluit op deze onverwacht rustige ochtend alsnog het nieuws bij te lezen. Die uitgestelde raketlancering zal wel het gesprek van de dag zijn op het werk van je vrouw. De klacht die het Internationaal Gerechtshof in behandeling heeft genomen tegen de Verenigde Staten blijkt te zijn aangespannen door Mexico. Het gaat om een arme vissersfamilie wier zoon door een Amerikaanse drone werd opgeblazen toen hij op de oceaan voer. Een ernstige schending van het internationaal recht door het Pentagon, zegt Mexico.

Het doet je denken aan je vlam, Eline. Die was laatst toch voor het werk in Mexico? Ze wilde er weinig over kwijt. Op Instagram zag je een paar van de foto's die ze postte van haar vrije dag op het strand. Je herinnert je vooral haar bikini.

10.17 uur

Marie en Max hebben het screenshot van de schoolmail in de gezinsappgroep gezien, maar geen van beiden heeft gereageerd. Marie bellen heeft pas na werktijd weer zin: op haar werkvloer zijn mobiele telefoons om veiligheidsredenen strikt verboden. Ze zal het bericht hebben gelezen op haar vaste computer.

Cato van elf heeft sinds vorig jaar ook een smartphone. Ze ging meteen op Snapchat. Daar was je het eigenlijk niet mee eens, maar de rest van groep 8 had het ook, zei ze. En de filters zijn zo geinig. Jouw bericht in de groepsapp zal ze voorlopig niet lezen. Ze moet haar telefoon aan het begin van elke schooldag inleveren bij de conciërge.

Max is vijftien en woont al jaren in zijn TikTok-feed. Wie de premier van Nederland is zou hij je niet kunnen vertellen. Thierry Baudet, Jordan Peterson en Andrew Tate kent hij wel. Gaat dat gesprek op school over die bangalijst die vorige maand rondging in zijn klas?

10.45 uur

Je werkmail en Teams blijven dienst weigeren. Nu lijkt ook je Gmail niet meer te verversen. Je gelooft dat er toch echt iets aan de hand is met je oude iPhone. Misschien is die te brak geworden om updates door te voeren? Toch snel maar eens vragen of de IT-afdeling ernaar kan kijken. Je klapt je laptop open om eerst een cadeau uit te zoeken voor je vijftienjarig huwelijksjubileum. Dat is morgen al.

Toen jullie elkaar leerden kennen was Marie al zoveel serieuzer dan jij. Slim genoeg om lucht- en ruimtevaarttechniek te studeren, terwijl jij in je zevende jaar rechten in Leiden nog vooral in de kroeg stond. Jullie ontmoetten elkaar toen je als Erasmus-student naar Toulouse kwam.

Het had zo moeten zijn, besloten jullie toen zij na enkele

maanden zwanger bleek. Zij kwam uit Frankrijk over naar Nederland en begon in Delft haar eigen start-up als ruimtevaarttechnoloog. Al jaren verdient zij veel meer dan jij en maakt ze werkweken van zeventig uur. Jij mag de kids managen. Heeft ze daarom niet geantwoord op dat bericht van school?

Hoe druk Marie ook is, zij zal haar cadeau voor jou allang in huis hebben. Verdorie, zul je net zien als je te lang wacht, dan gaan er dingen mis: je laptop wil niet opstarten. In plaats van het inlogscherm van Windows krijg je een melding: "Uw Microsoft-account is vergrendeld." Opnieuw opstarten geeft hetzelfde resultaat. Je belt de IT-afdeling, maar zij zijn in gesprek.

Eerst het belangrijkste, denk je. Op je iPhone surf je naar de webwinkel van Amazon, die in Nederland Same-Day Delivery belooft. Goddank, dan heb je het cadeau vanavond nog in huis. Het algoritme suggereert op basis van je eerdere aankopen een Oura 4, de elektronische ring die statistieken over je gezondheid bijhoudt, zoals je hartslag en je slaapritme. Echt iets voor Marie, die altijd alles wil weten.

11.10 uur

Je opent de app van je videodeurbel Ring om te kijken of de e-bike van Max nog voor de deur staat. In dat geval moet hij nog thuis zijn en mag hij zeker eens zijn telefoon opnemen. Die Ring, toevallig ook van Amazon, was een goede tip van Eline. Bij haar in de vinexwijk in Den Haag was iedereen er enthousiast over. In jullie eigen Rijswijkse nieuwbouwwijk bleek de halve straat er een te hebben, zag je toen je er eenmaal op ging letten.

De e-bike is weg. Max zal onderhand wel op school zijn. Je ziet ook dat de Tesla van de overbuurman nog steeds aan de buurtlaadpaal hangt. Je eigen Model S staat werkeloos op de oprit. Marie neemt altijd de fiets naar Delft. Ze haat die "Musk-mobiel", zoals zij hem noemt. Zelf wist je niet wat je moest denken van de radi-

caliserende Tesla-topman. Moet je het kunstwerk niet los zien van de kunstenaar? De sticker die ze je voor kerst gaf – "Ik kocht deze voordat Elon gek werd" – heb je twijfelend op je achterruit geplakt.

12.30 uur

Je hebt al twee koffies en een brownie op, maar je zit nog steeds wel lekker in het koffietentje. Nu het lunchtijd is kan er ook nog wel een broodje bij. Terwijl je zit te eten belt je teamleider. Hij klinkt gestresst. "Björn, waar was je de hele ochtend?" Maar hij wacht het antwoord niet af. "We lijken gehackt. Geen idee of het de Russen zijn of zo'n bende die je komt afpersen. IT en legal zoeken het nog uit, maar het lijkt allemaal begonnen bij Eline. Ik bel je wel als het weer zin heeft om naar kantoor te komen." Ah, denk je, dát verklaart waarom je niet meer kunt inloggen.

13.10 uur

Je zoon appt zowaar terug: "sgool wil eig dat je vndg al komt." En dan: "kan je om 4?" Wow, hij gebruikt zelfs enige interpunctie. Je appt terug: "Yes, kan. Stuur me het lokaalnummer." Hij: "isg."

Max gleed hard af vorig jaar. Lag hij eerst nog lang onderuit op de bank met TikTok, de laatste tijd sluit hij zich in zijn kamer op met Reddit en Discord. Hij zegt dat hij daar voor de games rondhangt, maar laatst zag je hem een discussie over 'Feminazis' wegklikken. Je hebt Marie maar niets verteld. Ze was al zo geschokt door die bangalijst, met al zijn vrouwelijke klasgenootjes in bikini.

13.20 uur

Volgens de 9292-app rijdt alles weer. Je besluit om thuis verder te werken en loopt naar het station. Daar aangekomen zie je op de blauwe borden dat er over drie minuten een trein naar Rijswijk gaat. Rennen.

Het poortje piept, maar het is een ander geluid dan normaal.

Voordat je doorhebt dat er iets mis is, loop je keihard tegen de glasplaat aan. Je houdt nogmaals je telefoon boven de scanner. Weer die langgerekte piep. Wat is dit nu? In de bus kon je vanochtend wel met je telefoon inchecken.

Op zoek naar contant geld in je tas denk je terug aan de meivakantie in de Algarve. Op de tweede dag viel op het hele Iberisch Schiereiland de stroom uit. De wifi was meteen weg, maar in de eerste uren deden de gsm-zendmasten het nog en had je nog even 3G.

Heel veel verder van het Oekraïense front kun je niet komen in Europa, maar ook in de Algarve begon iedereen te hamsteren alsof het oorlog was. De buurtsuper om de hoek van de Airbnb had binnen een paar uur al geen verse levensmiddelen en wc-papier meer. Restaurants serveerden alleen aan locals of toeristen met contanten. Jullie hadden amper twee tientjes cashgeld op zak. Voor woekerprijzen kon je nog een paar blikjes sardines, twee komkommers en een grote fles water krijgen. Die waren op toen de stroom na tien uur terugkeerde.

Die dag nam je je voor weer contanten aan te houden. Je pinde 250 euro en verdeelde die over je portemonnee, een keukenla en een vakje in je werktas. Maar laatst had je geen zin om te pinnen toen de schoonmaker er was en brak je het noodbedrag aan. Daarna heb je er nog een paar keer biljetten van gepakt. Nu vind je in je tas alleen nog een briefje van twintig. Toch genoeg voor een enkeltje.

14.02 uur

Met forse vertraging rijd je het station binnen. Heeft Eline nu al wat terug geappt? Omdat jullie kantoor sinds MeToo een strikte meldplicht heeft voor relaties op de werkvloer – hoe pril ook – communiceren jullie privé alleen via WhatsApp. Zeker na dat nogal geëscaleerde teambuildingsuitje van vorig jaar verstop je al je berichten tegenwoordig meteen onder 'gearchiveerd'.

Je stuurt haar een appje: “Weet jij al meer?” Het blijft bij één grijs vinkje, in plaats van twee: bericht niet afgeleverd. Je koppelt dit niet aan de techstoringen die je vanochtend al hebt meegemaakt, omdat er een primitieve angst in je opkomt: heeft ze je geblokkeerd? Heeft haar man soms iets doorgekregen?

14.25 uur

De fietsrit naar huis heeft de stress iets laten zakken. Maar die schiet weer omhoog als je je straat in rijdt en ziet dat de overbuurman nog steeds niet weg is bij de laadpaal. Je gaat je morgen niet nog een keer aan het ov wagen, besluit je strijdbaar, en je belt bij hem aan. Ook hij heeft een Ring met spraakfunctie. Hij neemt uiteraard niet op.

15.25 uur

Je zit aan de keukentafel verder te lezen in je dossier als je opschrikt van een ping op je telefoon. Een geluid dat net iets scheller klinkt dan normaal. Het blijkt niet WhatsApp, maar Signal. Die app installeerde je begin 2025, kort voor Trumps tweede inauguratie. Mark Zuckerberg begon ineens te brallen over ‘doorgeschoten diversiteitsbeleid’, dat het bedrijfsleven ‘verwijfd’ zou hebben achtergelaten. De ‘kracht van masculiniteit’ moest herontdekt worden, stelde de übernerd. Je vrouw Marie vond daar wat van en stapte over op Signal. Haar Franse familie had dat al eerder gedaan. Zelf vond je Zucks ommezwaai niet direct een reden om in actie te komen. Alsof Meta er iets van zou merken als jullie ze zouden boycotten. Maar je deed mee omdat je wel met Marie wilde kunnen appen.

De eerste weken leek je daadwerkelijk WhatsApp te verlaten. Maar de hockeyapp, de ouderapp van groep 8, de vriendenapp, de familie-app, de burenapp: eigenlijk bleef iedereen op WhatsApp. Zelfs Marie keerde er uiteindelijk terug.

Het is niet je vrouw die zich nu meldt op Signal. Het is Eline. “Ik moet je vandaag spreken. Offline. 19.30 uur in ons cafeetje.”

Offline? Wat bedóélt ze daarmee. Je stuurt haar een vraagteken, maar ook dat blijft bij één grijs vinkje. Veel tijd heb je niet om hierover na te denken, want je moet naar school. Je zoon heeft – uiteraard – nog niet het lokaal doorgegeven.

15.59 uur

Het was even flink trappen, maar je bent nog net op tijd. Als je je fiets in het rek zet en de school binnenloopt, heb je nog steeds geen bericht binnen. Naar de conciërge dan maar. “Staat het niet in Magister?” vraagt de man. Je opent de app, maar daarin lijkt geen enkele functie te werken. De conciërge weet niets van een landelijke Magister-storing. “Sowieso ontvangt u elk bericht ook automatisch in uw mail.” Daar heb je dus niets aan, nu je mail niet werkt.

Als je de naam van je zoon noemt, verandert alles. De conrector wordt gebeld. Die neemt je apart in zijn kantoor. “Nadat uw zoon alles had opgebiecht moesten we wel aangifte doen. Toen de politie er eenmaal was hebben ze hem meteen meegenomen. Ook zij nemen dit heel hoog op.”

‘Dit’ blijkt een met Grok-beelden geknutselde montage op TikTok waarin het ene na het andere meisje uit zijn klas topless voorbij paradeert. Inclusief 06-nummer. Het muziekje eronder gaat over ‘bitches’. Je weet nu al dat je je tot je dood zult schamen voor de kwalificaties die Max erbij heeft gezet. Op TikTok is het filmpje binnen een etmaal al meer dan 200.000 keer bekeken en eindeloos gekopieerd. Verwijderen is onbegonnen werk.

16.45 uur

Marie kan vinden dat jij de kinderen mag ‘managen’, dit gaat zelfs jou als jurist te boven. Maar vooral als vader. Ergens heb je iets

heel hard gemist, besef je wanneer je weer buiten op de stoep staat. De tranen springen in je ogen als je bedenkt dat je Max de afgelopen maanden veel meer aandacht had moeten geven. Maar hoe dan? Hij leek het zelf juist prima te vinden om zijn eigen weg te gaan. Heeft hij nu zijn toekomst weggegooid?

De puberale vrouwenhaat die Max de afgelopen tijd uitte, was dat nu echt heel anders dan het 'alle meisjes zijn stom' uit je eigen jeugd? Had je hem daar strenger op moeten aanspreken? Had je hem moeten verbieden de Grok-app te installeren, terwijl die ook in de boordcomputer van je eigen Tesla zit? Had je, zoals een tijd geleden alle kranten schreven, toch met hem naar de serie *Adolescence* moeten kijken? Alsof hij een hele avond van zijn kamer zou komen om met jou op de bank te netflixen.

Marie moet komen. Op WhatsApp of Signal reageert ze nooit tijdens kantoortijden, die bij haar vaak tot zeven uur 's avonds duren. Je probeert het toch maar. Vergeefs. Op de landlijn van haar bedrijf SpacEngine bv krijg je een bandje te horen: "Please try again later, we're experiencing some technical difficulties." Op Instagram en Facebook zit Marie niet meer sinds Zuckerbergs bekering tot het patriarchaat. Je Outlook doet het nog steeds niet, bij Gmail krijg je nu ook een foutmelding. WhatsApp lijkt bevroren. Je probeert een kort alarmbericht via Signal: "Bel nu s.v.p. Max zit vast op het politiebureau." Weer één grijs vinkje.

17.05 uur

Max is overgebracht naar een politiebureau buiten de stad, vertelde de conrector. Zonder auto ga je daar lang over doen. Onderhand wanhopig over deze verschrikkelijke dag open je de Uber-app en kies je een rit, maar bij het selecteren van de betaalmethode volgt de zoveelste blokkade. Apple Pay weigert de betaling. Je probeert het nog twee keer. Er is iets groters aan de hand, denk je. Maar wat?

Na een flinke tijd klooien vind je de optie om naast je bankpas handmatig een creditcard toe te voegen aan je Apple Pay. Maar waar is die kaart? Je weet niet eens waar je portemonnee is. Je besluit naar huis te fietsen om dat ding te zoeken. Misschien is de laadpaal eindelijk vrij.

17.35 uur

Bezweet fiets je de straat in. Je vrouw heeft nog niet geantwoord. Natuurlijk is de laadpaal nog bezet. Als je de voordeur opendoet, komt Cato snikkend naar je toe. "Papa, de hele klas lacht me uit op Snap vanwege Max. Ze delen allemaal dat filmpje en ze zetten mijn naam erbij." Ze klampt zich aan je vast en begraaft haar natte gezicht in je jasje. "Het komt allemaal goed", zeg je. "Daar zorg ik voor." Hoe, dat moet je later maar bedenken.

Je portemonnee kun je niet vinden, maar in de keukenla vind je twee briefjes van 50 euro en wat muntgeld. Door de spits duurt het twintig minuten voor de taxi bij je huis komt voorrijden. "Ga voor het avondeten maar friet kopen bij de snackbar", zeg je tegen Cato, terwijl je de munten in haar hand stopt. Met pijn in je hart laat je haar alleen achter. Een halfuur later zet de taxi je af bij het politiebureau.

"Uw zoon mag op dit moment alleen contact hebben met zijn advocaat", meldt de strenge agent aan de balie. Je advocatenpas zit in de portemonnee die je kwijt bent. Gelukkig is er tegenwoordig ook een app. Je opent die op je telefoon en voor het eerst vandaag lijkt er iets te werken. Je wilt opgelucht ademhalen; het belangrijkste wat je vandaag moet doen – je zoon bijstaan – gaat je nog wel lukken. Tot de tweede stap in de tweefactorauthenticatie met Microsoft Authenticator. Ook daar weer een errorcode.

"Morgen een nieuwe dag, meneer", zegt de agent. Ze is nog net bereid een taxi te bellen.

19.27 uur

"Ze weten alles, Björn", sist Eline je toe als je bij haar aanschuift in het café. "Alles! Ze hebben alles kunnen lezen. Heb je dan nooit wat verwijderd? Zelfs die ene foto niet?"

Wie 'ze' zijn, weet ze ook niet. De drie mannen die haar gisteravond opwachtten bij haar oprit wilden niet zeggen wie ze waren. Ze wisten wel precies wie zíj was, vertelden ze haar in Amerikaans-Engels. Ze wisten dat ze in Mexico de getuigenverklaringen had afgenomen van de familie Osório, wier zoon Japingo door de Amerikaanse krijgsmacht werd omgebracht met een droneaanval in de Stille Oceaan.

De Osório's hadden haar bewijs overhandigd dat hun zoon geen drugs aan boord had. Toen de drone hem in het vizier kreeg, was Japingo de kust al dicht genaderd. Hij had net één streepje 4G-signaal en gebruikte dat om een filmpje te sturen van de vangst van die dag: zes zwarte plastic kratten vol garnalen. Het autonome AI-systeem in de drone had die kratten aangezien voor pakken cocaïne en volautomatisch de trekker overgehaald.

"Wat heeft dat met ons te maken?" vraag je. "Jezus, hoe naïef bén jij?" sneert Eline. Ze legt uit wat er gebeurd moet zijn. Het Pentagon heeft via Microsoft toegang gekregen tot jouw Hotmail- of Outlook-account en dat gebruikt om je iPhone leeg te trekken. Op basis van je foto's en appberichten waren hun AI-programma's voor massasurveillance jullie affairette waarschijnlijk in tien minuten op het spoor. "Allemaal informatie om mij mee onder druk te zetten."

"Maar dat is toch nog geen bewijs", werp je tegen. Ze tekent het voor je uit: ze konden bij álle foto's in je iCloud, inclusief die ene van jullie samen in die jacuzzi. Bij álle betalingen in je Apple Pay, ook die van dat hotel in de duinen na de teambuildingsdag. De rijbewegingen van jullie Tesla's en dat die twee uur stilstonden

bij hetzelfde Van der Valk-hotel. Eline: "Via die Oura-ring die je me voor Valentijn gaf kregen ze extra bevestiging dat ik daarbinnen was."

"Dan hebben ze nog steeds geen onomstotelijk bewijs", zeg je, half in de advocatenstand, half in ontkenning. "Jawel", zegt ze. Ze hebben het haar zelf laten zien. "Camerabeelden van de Ringdeurbel van jouw overbuurman. Van toen we bij jou om de hoek in dat steegje stonden na de kerstborrel."

Ze moet de zaak van Mexico tegen de VS neerleggen, anders krijgen haar man en de directie van jullie kantoor de beelden ook te zien. Om de druk te verhogen zijn jullie beiden op een Amerikaanse sanctielijst geplaatst. "Vandaar dat een voor een ook Apple, Meta en andere Amerikaanse bedrijven hun diensten aan ons stopzetten. Ze zeggen dat we een gevaar zijn voor de nationale veiligheid."

"Het is alleen nog niet officieel aan de Nederlandse regering medegedeeld", gaat Eline verder. "De reden daarvoor kwamen die mannen mij gisteren vertellen. Ze willen iets van jou, wat niet naar buiten mag komen. Pas als dat gelukt is mogen we van die lijst af." Waarom vandaag ook de rest van het kantoor niet bij zijn bestanden kon, weet Eline ook niet.

De serveerster onderbreekt jullie gesprek. Bier? Wijn? Je bent wel toe aan iets sterkers, maar je hebt geen cent meer op zak.

Eline vertelt dat het Pentagon wil binnenkomen bij het bedrijf van Marie, zonder sporen achter te laten. Amazon stelde die deurbeldata van jouw overbuurman aan het Pentagon beschikbaar en vraagt daar iets voor terug. Jeff Bezos probeert nog steeds Elon Musk in te halen in hun race om de ruimte, maar zijn raketten blijven technische mankementen vertonen. Hij wil de stuwingsmotoren van Marie gebruiken, maar zij wil die niet aan hem verkopen. Marie zegt dat die alleen voor Europese raketten zijn bestemd.

Het duizelt je. Heeft Marie werkelijk een miljoenendeal met Bezos afgeslagen? Waarom wist je daar niets van? Maar je weet ook het antwoord op beide vragen. Het is typisch Marie om zo principieel te zijn. En nu je erover nadenkt: jullie hebben elkaar al maanden niet meer echt gesproken. De schaarse momenten dat jullie samen thuis waren had je eigenlijk alleen aandacht voor je telefoon, in de hoop op een berichtje van Eline.

Marie begroef zich steeds meer in haar werk. Misschien is ze allang op de hoogte van je verhouding. Je weet toch dat ze veel slimmer is dan jij? Verdomme, nu je dit hoort loop je opeens weer over van de bewondering die je vroeger voor haar voelde.

Je merkt dat je gedachten zijn afgedwaald en dat Eline nog steeds tegen je praat. Ze zegt: "Ik vraag me af of Bezos via Trump ook voor elkaar heeft gekregen dat de lancering van die Europese raket in Frans-Guyana werd uitgesteld." Met alles wat je nu hoort, vind je dat niet eens een absurd idee.

"Wat willen ze van mij?" roep je schril. "Ik kan toch niet mijn eigen vrouw gaan bespioneren?" Eline zegt: "Om te beginnen willen ze dat je haar ook zo'n Oura cadeau doet. Niet dezelfde als die je mij gaf, maar de nieuwste versie 5. Die heeft een microfoonfunctie voor mensen met slaapapneu. Via haar telefoon kunnen ze haar niet afluisteren op haar werk, maar die ring zal ze omhouden op kantoor. Amazon verkoopt ze al, in pre-order. Ik geloof niet dat je een andere keuze hebt."

Je moet erover nadenken, zeg je tegen Eline, en haastig sta je op. Je wilt nog maar één ding: naar huis, je huwelijk en je gezin redden. Zouden die 'technical difficulties' bij het bedrijf van Marie vandaag een waarschuwing aan jóúw adres zijn? Om te laten zien dat het Pentagon dat mooie bedrijf van je vrouw kan slopen? En zou daarom ook je eigen kantoor zijn platgelegd?

21.35 uur

Verdoofd door angst loop je naar huis. Je vist de Oura 4 uit de brievenbus, die Prime keurig op tijd heeft bezorgd. Die kun je nu niet meer aan Marie geven, want dan zal ze vreemd opkijken als ze over een paar dagen een nieuwe versie krijgt. Binnen zijn de lichten al uit, zie je vanaf de oprit. Je wilt je sleutel in het voordeurslot steken, maar merkt dat het niet lukt. Je probeert het nog eens. Vreemd, hij past echt niet meer. Hoe kan dat nou, je hebt toch niets gedronken?

Dan zie je de spullen die naast de voordeur staan. Je tennisracket, de gitaar waar je al jaren niet meer op speelt, een paar koffers en verhuisdozen. Boven op een van de dozen zit een kleine witte envelop geplakt met je naam erop, in Maries handschrift. Erin zit een gekreukeld pinbonnetje van het Van der Valk-hotel.

Je bonkt op de voordeur, je roept haar naam. Maar je weet: of het nu de Oura 4 is of de Oura 5, Marie zal nooit meer een ring dragen die jij haar hebt gegeven.

1

JIJ EN IK ZIJN BJÖRN

Het zal je niet verbazen dat de hiervoor beschreven dag uit het leven van Björn fictie is. Onze advocaat, zijn vrouw Marie en Eline zijn verzonnen, evenals Max en Cato en alles wat ze meemaken op deze rampzalige dag.

Net als andere Nederlanders omarmen ze de technologie van de 21ste eeuw. Dat doen ze omdat die technologie het leven praktischer, veiliger of leuker maakt, zoals een digitale agenda, een camera-deurbel of foto's delen via WhatsApp. Of omdat ze meebewegen met de tijd en overstappen op een elektrische auto. En vaak omdat ze geen keuze hebben. Zo gebruikt bijna twee derde van de grote bedrijven in Nederland de e-mail van Microsoft Outlook.

Journalisten horen geen fictie te schrijven. Maar vanaf 20 januari 2025 is de wereld fundamenteel veranderd. Op die dag keerde Donald Trump terug in het Witte Huis voor een tweede termijn als president van de Verenigde Staten. Sindsdien gebeuren er de gekste dingen en hebben Europeanen alle reden om zich situaties voor te stellen die eerder onvoorstelbaar leken.

In eigen land is Trump begonnen met het afbreken van de democratie en de rechtsstaat. Zijn regering heeft een klopjacht

geopend op illegale immigranten en noemt kritische Amerikanen die voor hen opkomen 'binnenlandse terroristen'. De president pakt media, advocatenkantoren en universiteiten die de regeringslijn niet volgen aan met haatcampagnes en rechtszaken. Politieke tegenstanders laat hij strafrechtelijk onderzoeken. Hij ontkent de uitslag van verkiezingen.

Ook internationaal lijkt Trump zich nauwelijks aan regels gebonden te voelen. Met de ontvoering van de Venezolaanse president Nicolás Maduro, de oorlog tegen Iran en de aanvallen op bootjes voor de Caribische kust, schenden de VS duidelijk het internationaal recht. Autocraten als Vladimir Poetin en Xi Jinping kunnen vaak op meer sympathie rekenen dan democratische regeringsleiders.

Internationale instituties moeten het ontgelden. Volgens Washington tasten bijvoorbeeld de Europese Unie en het Internationaal Strafhof (ICC) de Amerikaanse macht aan. Zij moeten onschadelijk worden gemaakt, met heffingen op import uit Europese landen of met sancties.

De koerswijziging van de VS, weg van de internationale regels die in grote delen van de wereld veiligheid en welvaart brachten, maakt dat 'het Westen' niet meer bestaat. Voor Europese landen hebben de VS afgedaan als betrouwbare opperbondgenoot. In hun hoofdsteden leeft zelfs de vraag of de VS zich kunnen ontwikkelen tot de Vijandige Staten van Amerika. Niet vreemd, aangezien Trump zegt het buurland Canada en Groenland te willen inlijven.

Washington vindt ook dat het Europa zijn politieke voorkeur mag voorschrijven. In de Nationale Veiligheidsstrategie verklaart de regering onomwonden dat Europese staten zich vrijwillig hebben laten verzwakken door massa-immigratie en alleen gered kunnen worden door radicaal-rechtse 'patriotten'. Niet toevallig willen deze partijen de Europese Unie veel minder macht geven, net als Trump.

De grote Amerikaanse techbedrijven spelen een cruciale rol in Trumps ontwrichtende presidentschap. Hun voormannen – de zogeheten 'techbro's' of 'techoligarchen' zoals Elon Musk, Jeff Bezos en Sam Altman – hebben miljoenen gedoneerd aan zijn campagne of zijn inauguratie. Daarmee wisten ze invloed te verwerven op het Amerikaanse landsbestuur. Ze gebruiken die invloed om hun positie te versterken in allerlei sectoren: de media, de sociale media, de financiële wereld, de industrie en ruimtetechnologie.

Met kunstmatige intelligentie, clouddiensten, datacentra, satellieten en digitaal betalingsverkeer bouwen ze een private infrastructuur waar bijna iedereen van afhankelijk is geworden: burgers, overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven. "Vandaag de dag vormt zich in Amerika een oligarchie van extreme rijkdom, macht en invloed die onze hele democratie, onze grondrechten en vrijheid bedreigt", waarschuwde Trumps voorganger Joe Biden kort voordat hij in januari 2025 het Witte Huis verliet.

Trump laaft zich aan de miljoenendonaties en het technische vernuft van de techbro's. Zo gebruikte het Pentagon baanbrekende AI-systemen bij de ontvoering van president Maduro en bij het vaststellen van doelwitten in Iran. In eigen land voert immigratiedienst ICE met dezelfde systemen klopjachten uit op migranten.

De president geeft de techbedrijven ruim baan. Dat is nodig, zegt hij, om China voor te blijven. De techoligarchen op hun beurt maken dankbaar gebruik van de makkelijk te manipuleren president. Ze fluisteren hem in dat hij hun sector niet moet laten afremmen door regelgeving vanuit de Amerikaanse volksvertegenwoordiging of de EU.

Dit verbond tussen het Witte Huis, het Pentagon en Silicon Valley is niet nieuw, maar er zijn verschillen met hoe het onder